

Bava Metzia (Mishnah 28b)

יְעוֹשֶׂה וְיֹאכֵל — Anything that works and eats, such as an ox or donkey, — **should**, if found, be put to **work and** given to **eat** from that which it produces;
 — **and something that does not work but eats**, — **should be sold**, and the money should be held for the owner. — **As it ~it is stated: And return it to him** — **consider how you may return it to him.**
 מה יהא בְּדַמִּים — **What is to be done with the money** that one receives for selling the lost object?
 לְפִיכָּךְ אִם — **R' Tarfon says: [The finder] may use [the money];**
 רַבִּי — **he is responsible for it.** — **therefore, if [the money] is lost**
 — **R' Akiva says: He may not use the money;** — **thus, if the money is lost**
 — **he is not responsible for it.**

Bava Metzia (Gemara 28b)

אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר שְׂמוּאֵל — **Rav Nachman said in the name of Shmuel:** — **For up to twelve months...**
 — **Does he have to keep it forever?**
 — **Regarding a hen and a large animal,** — **one must care for them up to twelve months;**
 — **from then on, one may assess their value and place them in his keep.**
 — **Regarding calves and young donkeys,** — **one must care for them up to thirty days;**
 — **from then on, one must assess their value and place them in his keep.**
 — **Regarding ganders and roosters, and anything else whose care costs more than it earns,** — **one must care for them up to three days;**
 — **from then on, one must assess their value and place them in his keep.**

Bava Metzia (Gemara 29b)

— **Rachavah had in his possession monies that belonged to orphans.** — **He came before Rav Yosef,** — **and said to him:** — **What is [the law] regarding the use of this [money]?**
 — **This is what Rav Yehudah said in the name of Shmuel:** — **The halachah follows R' Tarfon,** who ruled that the finder is permitted to use the money he is holding.
 — **Abaye said to [Rav Yosef]:** — **But was the following qualification not stated in regard to that ruling:**
 — **Rav Chelbo said in the name of Rav Huna:** — **They taught that the finder may use the money he is holding only in regard to the money received from the sale of the lost object, ... because he exerted himself to care for it before selling it. ...**
 — **But if he is holding lost coins,** — **in which case [the finder] did not exert himself to care for them,...** — **he may not.**

בהמה שעושה שכר

שלחן ערוך (חושן משפט רסז, כב) - מצא דבר שיש בו רוח חיים שהרי הוא צריך להאכילו אם היה דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מיטפל בהם י"ב חודש מיום המציאה ושוכרן ולוקח שכרן ומאכילן, ואם היה שכרו יתר על אכילתם הרי היתר לבעלים, וכן התרנגולות מוכר ביציהן ומאכילן כל י"ב חודש, מכאן ואילך שם דמיהן עליו והרי הם שלו ושל בעלים בשותפות כדין כל השם מחבירו. [וכותב הרב המגיד שזה מה שמפרש הרמב"ם את הגמרא שם דמיהן ומניחן].

דברים שטיפולן מרובה

שלחן ערוך (חושן משפט רסז, כד) - אווזים ותרגולים זכרים מיטפל בהם ל' יום, קטנים ביותר וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו מיטפל בהם ג' ימים.

משפט האבידה (עמ' קצב, בשם תורת חיים ומהר"ם שי"ף) - וחייב למוכרן בכדי שלא יהא הפסד לבעלים, וילפון מקרא ד"והשבותו לו" ראה איך תשיבנו לו, אבל בדינא דסעיף כ"ב דמוכרן אחר י"ב חודש אינו חיוב אלא רשות. [וכן על תורת האבידה י, סק"י בענין פירות נרקבים].

פתחי חושן (ו, סק"ט) - כל שכן כשאין שכר כלל רק הוצאות [מיטפל בהם רק ג' ימים], וכמו שכתוב במשנה ושאינו עושה ואוכל ימכר.

מכירה בבית דין

רש"י (כח): - שם דמיהן ומניחן, מוכרן ומניח הדמים אצלו.

רא"ש (שם) - ומשמע לפירושו שצריך למוכרן בבית דין, דאם לא כן מה לו להזכיר שומא, הוה ליה למימר מוכרן ומניח הדמים. ולישנא דשם דמיהן לא משמע כפירושו, ופרשו התוספות, שם דמיהן ומניחן, הפרה והחמור, ואף לעצמו יכול לשומן, ולא דמי לגבאי צדקה דאמרינן (לח). דאין פורטין לעצמן, דכיון דמשיב אבידה הוא לא חשדינן ליה.

שלחן ערוך (חושן משפט רסז, כד) - מכאן ואילך מוכרן בבית דין. רמ"א (שם) - ויש אומרים דאין צריך בית דין ויכול לשומן ולקחתו באותן הדמים.

פתחי חושן (ו, סק"ח) - נראה שבמקום שהתירו לקנות לעצמו... אף כשבא בעל החפץ אינו חייב להחזיר אלא דמיו, שכבר קנאו על ידי שומת הדמים.

השתמשות בכסף המכירה

שלחן ערוך (חושן משפט רסז, כה) - מה יעשה בדמים, ינתנו למוצא ויש לו רשות להשתמש בהם לפיכך אם נאנסו חייב לשלם ואף על פי שלא נשתמש בהם, שכיון שיש לו רשות להשתמש בהן הרי הם אצלו בשאלה. סמ"ע (רסז, לח) - סבירא ליה [לרמ"א] דבמצא אבידה ומכרה דאז מותר לשמש בדמים אינו אלא שומר שכר, ואף על גב דמותר להשתמש מכל מקום כל זמן שלא שימש לא מיחשב כשואל להתחייב באונסין. [וכן על גר"א שם].

כסף

שלחן ערוך (חושן משפט רסז, כה) - במה דברים אמורים שיש לו רשות להשתמש בהם בדמי אבידה מפני שטרח ליטפל בה, אבל אם מצא מעות לא ישתמש בהם, לפיכך אם אבדו באונס פטור שאינו עליהם אלא כשומר שכר. רמ"א (שם) - וכבר נתבאר סעיף טז דיש חולקים וסבירא להו דאינו אלא שומר חנם.

משפטי התורה (עמ' כז) - אם מצא שקלים ומכרם או שם דמיהם כנגד דולרים כדי לשמור את ערך האבידה משום שדולרים נחשבים כמטבע טוב יותר דינו כמכר, ולכן אפשר להקל בזמן הזה ולהשתמש בשקלים שמצא לאחר שלא בא המאבד במשך זמן סביר לבקשו.

פירות נרקבים

סמ"ע (רסז, ל) - עיין שם בטור דכתב ז"ל, וכן פירות שהתחילו לרקוב, וכן כל כיוצא בזה מוכרן מיד עכ"ל, ומהתימא למה השמיטוהו בעלי השלחן ערוך.

ש"ך (רסז, טז) - לפי עניות דעתי נראה דלא קשה מידי, דטעמא דפירות שהתחילו לירקב הוא משום שטיפולו מרובה משכרו, וכל שכן הוא מהתם... ואם כן כיון שכתב המחבר בסעיף כד כל דבר שטפולו מרובה משכרו מוכרו כו' לא הוצרך לכתוב דין פירות שהתחילו לירקב, דפשוט הוא.

משפט האבידה (עמ' קצג) - האידינא בארץ ישראל דערך המעות מתמעט והולך, בגוונא דחייב להשיב המעות שמצא, צריך להחליפו במעות שאינם פוחתים.